Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok IX. Kraków, wrzesień 1937. Nr 7.

INFORMATOR

Organ Towarzystwa Właścicieli Realności Wielkiego Krakowa

Adres Redakcji i Admin.: KRAKÓW, UL. ŚW. MARKA 20. TELEFON 146-78.

Członkowie Towarzystwa Właścicieli Realności Wielkiego Krakowa otrzymują »Informator« bezpłatnie.

Moratorium dla wierzytelności hipotecznych

Aktualną jest obecnie doniosła dla właścicieli realności sprawa gasnącej z dniem 1. stycznia 1938 r. ustawa o ulgach w zakresie oprocentowania i terminu spłaty wierzytelności hipotecznych.

Należy wziąć pod rozwagę skutki jakie wywołać może w chwili obecnej nieprzedłużenie ustawy moratoryjnej i to nie tylko dla dłużnika tj. właściciela realności, ale w całym życiu gospodarczym.

Przyczyną wydania ustawy moratoryjnej była ciężka sytuacja gospodarcza kraju. Ustawa była pierwotnie pomyślana jako tymczasowa na okres jednego roku, a gdy nadszedł termin jej zgaśnięcia okazało się, że sytuacja poprzednia nie tylko nie uległa poprawie, ale wręcz pogorszeniu, z powodu podwyższenia właścicielom realności podatków, ustaw wyjątkowych, wreszcie wzrastającej niewypłacalności lokatorów. Dlatego też czynniki miarodajne dwukrotnie przedłużyły czas obowiązywania wymienionej ustawy ostatnio na okres dwuletni t. j. do 1-go stycznia 1938.

Należy więc w chwili obecnej przed nadchodzącym terminem wygaśnięcia moratorium hipotecznego należycie ocenić obecną sytuację gospodarczą, a w szczególności położenie właścicieli realności jako dłużników.

Nie ulega wątpliwości, że aczkolwiek ogólna sytuacja gospodarcza uległa poprawie, to położenie właścicieli realności nie tylko nie uległo poprawie, lecz raczej pogorszeniu, a to na skutek: ustaw wyjątkowych, w szczególności ustawy moratoryjnej dla bezrobotnych nakładającej na właścicieli realności obowiązek bezpłatnego dostarczania mieszkań bez żadnego odszkodowania, obniżenia komornego w domach t. zw. starych o 10%, wzgl. 15%, wreszcie podwyższenia dodatków komunalnych i próżnostania lokali — głównie na peryferiach miast.

Wprawdzie nowelizacja ustawy o ochronie lokatorów wyłączyła z pod działania tej ustawy mieszkania złożone z 6-u pokoi i większe oraz lokale przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych z wyjątkiem lokali zajętych przez przedsiębiorstwa, które w myśl ustawy o państwowym podatku przemysłowym zostały zaliczone na rok 1935 do przedsiębiorstw przemysłowych VII i VIII kategorii lub przedsiębiorstw handlowych IV. kategorii — jednakowoż mieszkania te były już poprzednio wynajmowane po cenie niższej od stawek komornego podstawowego, a odnośnie lokali handlowych dekretem Pana Prezydenta R. P. z 29. XI. 1936 r. zostały odroczone eksmisje z tychże lokali.

Jak widać z powyższych wywodów obecna sytuacja właścicieli realności nie jest lepszą niż w chwili wydania dekretu moratoryjnego.

Na wypadek nieprzedłużenia moratorium wszystkie wierzytelności hipoteczne które dotąd podpadały pod działanie ustawy moratoryjnej stałyby się z dniem 1. stycznia 1938 r. płatne i wymagalne Ponieważ większość właścicieli realności nie rozporządza płynną gotówką, przeto w konsekwencji nastąpiłaby masowa sprzedaż domów, która w dalszym ciągu spowodowałaby obniżenie ich wartości rynkowej. Taki wstrząs na odcinku gospodarki własnością nieruchomą dotknąłby i wierzyciela, ponieważ zmniejszenie wartości spowodowałoby utratę wierzytelności zabezpieczonych na dalszych numerach hipotecznych.

Nie można zaprzeczyć tymczasowego charakteru powyższej ustawy, niemniej jednak zniesienie ustawy moratoryjnej w chwili obecnej jest zarówno ze względu na położenie właścicieli realności jak i całego rynku kapitałowego nie możliwe i dlatego też konieczne jest dalsze jej przedłużenie.

Towarzystwo Właścicieli Realności Wielkiego Krakowa określi szczegółowo swoje stanowisko w tej sprawie po przeprowadzeniu na ten temat dyskusji na mającym się odbyć w najbliższych dniach posiedzeniu Członków Wydziału.

—§—

Zmierzch ochrony lokatorów

Realne podstawy likwidacji prawa wyjątkowego

Pod powyższym tytułem zamieściła Codzienna Gazeta Handlowa Nr. 208 z dnia 11. września br. artykuł, który podajemy poniżej:

Uchwałą komitetu ekonomicznego mi nistrów z dnia 30. sierpnia br. postanowiono zlecić ministrowi sprawiedliwości opracowanie projektu ustawy, przedłużającej obowiązującą zniżkę komornego. Jednocześnie projekt przewidywać ma stopniową i powolną likwidację ustawy o ochronie lokatorów przez kolejne wyjmowanie w ciągu szeregu lat z pod jej działania poszczególnych lokali mieszkal nych, handlowych i przemysłowych, poczynając oczywiście od lokali większych.

Jak wiadomo ochrona lokatorów od po czątku była pomyślana jako ustawa tymczasowa, przejściowa, zapobiegająca nad miernej zwyżce komornego na tle powojennych stosunków mieszkaniowych, gdy z jednej strony z powodu zaniku budownictwa mieszkaniowego podaż mieszkań była niedostateczna, a z drugiej strony popyt wzrósł w wielu miastach w sposób gwałtowny. Ustawa ta, choć była pomyślana jako prawo wyjątkowe, tymczasowe, trwa już — począwszy od pierwszej ustawy z 1919 r. nieprzerwanie lat 18. Krótko mówiąc, pod rządem tej „tymczasowej" ustawy wychowało się całe młode pokolenie.

Ten długi „żywot" tymczasowej ustawy spowodował, że od czasu jej wydania wie le się zmieniło. Przede wszystkim podaż mieszkań. Na prowincji rynek mieszkaniowy wykazuje znaczne odprężenie. Znalezienie tam mieszkania nie sprawia już żadnej trudności. Nierzadkie są wypadki oddawania lokali i to tak mieszkal nych, jak i handlowych i przemysłowych po cenie niższej od ustawowych norm komornego.. Objaw ten wielce korzystny wywołany jest tym, że właściciele nieruchomości licząc się z sytuacją na rynku mieszkaniowym, oraz z trudnościami wy najęcia wolnego lokalu, wolą uzyskać mniejszy czynsz komorniany, aniżeli próżnostanie lokalu, które nic im nie daje.

Już przy wydawaniu dekretu z dnia 14. XI. 1935 sytuacja na rynku mieszkaniowym w ten sposób została oceniona i dlatego rząd wyjął z pod działania ustawy mieszkania 6-pokojowe i większe i przyznać trzeba, że wysokość komornego w tych mieszkaniach nie tylko nie uległa zwyżce, ale w wielu wypadkach na prowincji — komorne zostało zmniejszone.

Gorzej przedstawia się rynek mieszkaniowy w Warszawie, a przede wszystkim w dzielnicach śródmiejskich. Brak jest w stolicy szczególnie mieszkań małych 1, 2 i 3-izbowych. Za te kategorie mieszkań, przy zreglamentowanych jeszcze stawkach komornianych, trzeba płacić odstępne. Natomiast ceny większych mie szkań, jak i lokali handlowych i przemysłowych, zrównały się z cenami w nowych domach, których budownictwo w ostatnich latach ze względu na wielkie ulgi podatkowe, wzrosło w ogromny sposób, stwarzając masę wolnych lokali, na które brak reflektantów, mimo, że ceny zrównały się z cenami w starych domach, albo wykazują nie wielkie odchylenie. Trzeba pamiętać, że nowe domy są wyposażone w szereg takich nowoczesnych udogodnień, jakich stare domy nie posiadają i dla tego mała różnica cen nie wywołuje zastrzeżeń. To wysoce korzystne zjawisko świadczy o wkroczeniu na nowe tory w naszych zagadnieniach mieszkaniowych. Obserwujemy bowiem fakty indywidualnego wzajemnego dostosowania się właścicieli domów do lokatorów bez żadnej ingerencji ze strony państwa. Takie uelastycznienie dziedziny stosunków mieszkaniowych — jest objawem bez porównania korzystniejszym niż regulowanie ich przez jeden strychulec według przestarzałego kryterium przedwojennego komornego i jednakowej stawki dla wszystkich miast i miasteczek na terenie Polski.

W tych warunkach, przy właściwej ocenie rynku mieszkaniowego odpadła główna podstawa dla utrzymania mocy obowiązującej przepisów ustawy o ochro nie lokatorów.

I dlatego Rząd słusznie przystępuje do stopniowej likwidacji ustawy, która mogłaby się stać wyraźnym anachronizmem prawnym. Mogłoby dojść do tego, że lokale w domach nowowybudowanych byłyby tańsze od lokali chronionych przez ustawę. Zatem ustawa, która ze względów natury socjalnej miałaby chronić lokatora, stałaby się dla niego przekleństwem i chroniłaby właściciela domu, gwa rantując mu wyższe dochody z komornego.

Projektowana likwidacja ustawy ma się odbyć drogą stopniową, powolną, nie jako etapami. Jest to zupełnie zrozumiałe jeśli się zwróci uwagę, że ustawa ta obowiązuje od lat 18 i nie można jej od razu, albo też w bardzo krótkich odstępach czasu zlikwidować tym bardziej, że do przepisów tej ustawy dostosowało się życie gospodarcze. Dla tego też najpierw z pod działania ustawy wyjęte będą większe lokale mieszkalne, a więc te, których podaż na rynku mieszkaniowym jest stosunkowo największa, a poza tym brany jest pod uwagę motyw, że w lokalach większych zamieszkują ludzie zamożniejsi i nie ma uzasadnienia, aby państwo gwarantowało im jakieś szczególne przywileje kosztem właścicieli domów.

Najdłużej obowiązywać będzie ustawa w stosunku do mieszkań małych 1, 2 i 3 izbowych, co znowu podyktowane jest względami natury socjalnej, co niewątpli wie z jednej strony jest słuszne, aby przyjść z pomocą najuboższym lokatorom; z drugiej jednak wywołuje najdalej posunięte zastrzeżenia — dlaczego właściciele domów o małych mieszkaniach mają wyłącznie na swoich barkach dźwigać ciężary polityki socjalnej państwa, tym bardziej, że ta właśnie mała i średnia własność najdotkliwszymi ciężarami i ograniczeniami jest obarczona.

Sądzimy, że Ministerstwo Sprawiedliwości przy opracowywaniu projektu likwidacji ustawy o ochronie lokatorów potrafi pogodzić wymogi polityki socjalnej z koniecznością przyjścia z pomocą małej własności miejskiej. Jednak już dzisiaj musimy podkreślić z uznaniem, że polityka naszego Rządu zmierzająca do likwidacji wszelkiego rodzaju przepisów wyjątkowych i tymczasowych — jest naj lepszą gwarancją dalszej poprawy naszego życia gospodarczego i społecznego oraz dążenia do oparcia go na niewzruszonych fundamentach zasad ekonomicznych przywracających społeczeństwu ufność i wiarę w spokojne jutro.

Tadusz Rawicz.

Likwidacja ochrony lokatorów

Na ostatnim posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów powzięto uchwałę największej dla nas wagi. Postanowiono likwidację ochrony lokatorów. W myśl projektu, kteórego szczegółowe i techniczno - prawne opracowanie powierzono P. Ministrowi Sprawiedliwości Witoldowi Grabowskiemu, poszczególne etapy zniesienia ochrony wyglądałyby w sposób następujący: W roku 1938 (lipcu) znosi się ochronę mieszkań 5-cio pokojowych z kuchnią.

W roku 1939 znosi się ochronę mieszkań 4-ro pokojowych z kuchnią.

W roku 1940 znosi się ochronę mieszkań 3-pokojowych z kuchnią.

W roku 1941 znosi się ochronę mieszkań 2-pokojowych z kuchnią.

W roku 1942 znosi się ochronę mieszkań jednopokojowych z kuchnią.

W roku 1943 znosi się ochronę mieszkań jednoizbowych.

Ponadto uchwlono przedłużenie zniżek komornianych dla wszystkich większych i średnich mieszkań do 31. marca 1938 r., a dla mieszkań najmniejszych (jedno- i dwu - izbowych) — na czas dłuższy. Nadmieniamy, że pozostaje w mocy przepis na podstawie którego mieszkania zmieniające po dniu 31. grudnia 1937 r. lokatora wychodzą automatycznie z pod ochrony lokatorów.

Prócz tego uchwalono dla mieszkań, które będą wychodziły z pod ochrony lokatorów t. zw. „moratorium sędziowskie" wzorowane na moratorium, które rok temu zostało wprowadzone dekretem, dla lokali handlowych, wyjętych z pod ustawy o ochronie lokatorów.

—§—

Ministerstwo Skarbu o odliczaniu amortyzacji i kosztów remontu przy wymiarach pod. dochod.

Jak wiadomo podstawą wymiaru dla podatku dochodowego jest dochód t. j. wg. art. 6. ust. o pod. dochodowym suma wszystkich przychodów w pieniądzach i wartościach pieniężnych z poszczególnych źródeł po strąceniu kosztów **osiągniecia, zachowania i zabezpieczenia dochodów** łącznie z corocznym prawidłowym odpisywaniem **na amortyzację.** Nie potrącalne są więc wszystkie wydatki nie służące do tych celów, a w szczególności potrącone być **nie mogą** według art. 8. p. 1. ust. o pod. doch., wydatki **na powiększenie lub ulepszenie źródła dochodu.**

W sprawie odpisań na zużycie oraz kwalifikacji podatkowej wydatków na remonty ukazał się okólnik Min. Skarbu (Dz. U. Min. Sk. Nr. 19, poz. 664 z dn. 31. VIII. 1937), którego tekst podajemy w całości.

„Do wszystkich Izb Skarbowych, Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego (Wydział Skarbowy) oraz wszystkich urzędów skarbowych.

I) W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25. III. 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 270) o wykonaniu ordynacji podatkowej oraz wobec stwierdzenia, że o ile chodzi o budynki, w wielu wypadkach podstawa amortyzacji ustalona przez przyjęcie wartości przeliczonej z marek polskich na złote według relacji miarodajnej dla przerachowania zobowiązań prywatno-prawnych, lub też szacunku ubezpieczeniowego od ognia z 1924 roku, znacznie odbiega od rzeczywistej warości amortyzowanego przedmiotu majątkowego — Ministerstwo Skarbu uchyla postanowienia zawarte w cz. III. pkt. 2 i 4 okólnika z dnia 18 listopada 1936 r. L. D. V. 24674/2/36 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 32, poz. 976) i nadaje punktom 2 i 4 cz. III wspomnianego okólnika brzmienie następujące:

„2) jeżeli **cena nabycia** poniesiona przez obecnego właściciela, wyrażona jest w **walutach b. państw zaborczych, a data nabycia jest wiadoma, należy zapłaconą cenę kupna przeliczyć na złote,** według relacji miarodajnej dla przerachowania zobowiązań prywatno - prawnych, a podanej w § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. maja 1924 r. (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 30, poz. 213).

4) jeżeli podstawa amortyzacji nie da się w myśl zasad powyższych ustalić,, wówczas należy ją określić, posiłkując się wartością ubezpieczenia od ognia z dodatkiem — przy budynkach — 10% na fundamenty, **a w ostatecznym dopiero razie — przez biegłych,** którzy winni ustalić wartość danego przedmiotu majątkowego na podstawie danych z okresu jego nabycia lub wytworzenia. **Przy ustalaniu wartości budynków na podstawie wartości ubezpieczenia od ognia należy się posiłkować pierwszym oszacowaniem po wybudowaniu. O ile jednak chodzi o budynki będące w posiadaniu obecnego właściciela w okresie przed wprowadzeniem złotego, należy — gdy cena nabycia nie może być ustaloną, przyjmować oszacowania przez biegłych.** Oszacowanie to przyjmować należy również wtedy ,gdy cena nabycia wyrażona jest w markach polskich".

Pozostałe wyjaśnienia zawarte w okólniku z dnia 18 listopada 1936 r. L. D. V. 24674/2/36 pozostają w mocy.

II) Doszło również do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że **Urzędy Skarbowe, bez dokładnego zbadania charakteru wydatków doliczają do dochodu sumy wydatkowane na remonty,** jak np. zamiana zużytych kafli i drzwiczek w piecach, ram okiennych, podłóg, rur wodociągowych i kanalizacyjnych i t. p., względnie **zupełnie dowolnie uwzględniają tylko połowę** tych kosztów. Ponieważ tego rodzaju praktyka nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawnych i judykaturze Najwyższego Trybunału Administracyjnego, przeto Ministerstwo Skarbu poleca, aby poniesione z tytułu remontu wydatki, co do których nie ma **żadnej wątpliwości, że są kosztem z art. 6 ustawy o podatku dochodowym, były wyłączane z podstaw wymiaru w całości,** natomiast w razie wątpliwości należy kwalifikować je po uprzednim zasięgnięciu opinii biegłych. W związku z tym Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że ustawa o podatku dochodowym nie zna pojęcia t. zw. kapitalnego remontu, którym to pojęciem operują często władze skarbowe przy doliczaniu do dochodu sum wydatkowanych na koszty napraw w tych wypadkach, gdy sumy te są stosunkowo dość wysokie, lub gdy obejmują znaczną ilość drobnych napraw, dokonywanych zazwyczaj jednorazowo na skutek zaniedbania normalnej konserwacji w latach ubiegłych. Sama bowiem wysokość wydatku na remont, ani też okoliczność, iż jednorazowo przeprowadzano cały szereg napraw różnego rodzaju nie nadaje jeszcze poniesionym z tego tytułu wydatkom cech inwestycyj w rozumieniu przepisu art. 8. p. 1. ustawy o podatku dochodowym, przepisy te wymagają natomiast, by każdy wydatek z osobna był zbadany i oceniony z punktu widzenia wpływu, jaki wywiera na powiększenie lub ulepszenie źródła dochodu.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr. J. Lubowicki."

O poprawę położenia własności nieruchomej

Dekretem P .Prezydenta z dnia 14. listopada 1935 r. nastąpiło obniżenie czynszów tj. komornego podstawowego z roku 1914 w domach polegających ustawie o ochronie lokatorów — o 10% względnie 15%, a to na okres od 1. XII. 1935 do 30. XI 1937 r.

Mimo, że po upływie tego terminu czynsze mają być pobierane w dawnej wysokości, Związki Lokatorów podjęły akcję w kierunku przedłużenia ustawowej obniżki komornego.

W związku ze zbliżającym się terminem wygaśnięcia wyż. wymienionego dekretu, zwróciło się nasze Towarzystwo do PP. Premiera i Ministrów Sprawiedliwości i Opieki Społecznej z memoriałem wyłuszczającym szczegółowo obecne ciężkie położenie własności nieruchomej, przedstawiając nasze stanowisko w powyższej sprawie.

Domagamy się sukcesywnego zniesienia ustawy o ochronie lokatorów, przez wyłączenie z pod działania tej ustawy mieszkań powyżej 2-ch pokoi oraz wszystkich lokali handlowych i przemysłowych jak również zniesienia, względnie złagodzenia przepisów ustawy moratoryjnej dla bezrobotnych.

Powyższe stanowisko uzasadniamy z jednej strony ciężkim położeniem własności nieruchomej miejskiej, a z drugiej tem, że absolutnie nie można dziś mówić o braku mieszkań, a ustawa o ochronie lokatorów została już prawie we wszystkich państwach biorących udział w wojnie sukcesywnie zniesiona. Ciężar dostarczania mieszkań bezrobotnym ciąży z ustawy na gminach i Instytucjach Opieki Społecznej, przerzucenie zaś obowiązku dostarczania mieszkań bezrobotnym na jedną klasę obywateli jest wysoce krzywdzące i niesprawiedliwe.

Ufamy, że kompetentne czynniki nie przejdą nad naszymi postulatami do porządku dziennego i po dokładnym wglądnięciu w ciężką sytuację własności nieruchomej miejskiej żądania nasze uwzględnią.

—§—

Z kroniki żałobnej

Bratnie nasze Towarzystwo Katolickich Właścicieli Realności w Krakowie dotknięte zostało bolesną stratą długoletniego Prezesa

Śp. Dra ALEKSANDRA BAKAŁOWICZA

który gorliwie poświęcał się sprawom własności nieruchomej miejskiej, przyczem swoim wrodzonym taktem i umiarem zaskarbił sobie szacunek i poważanie wszystkich, którzy z Nim w bliskim pozostawali kontakcie. To też Towarzystwo nasze na wieść o zgonie Śp. Dra Bakałowicza wystosowało do Towarzystwa Katolickich Właścicieli Realności w Krakowie list z wyrazami głębokiego współczucia i ubolewania.

Cześć Pamięci Zmarłego!

Nowe ciężary dla właścicieli realności

Rozporządzeniem Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15. lipca 1937 (Dz. U. R. P. z dnia 22. VII. 1937 Nr. 55. poz. 436) nałożono na właścicieli działek obowiązek udziału w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału.

Dosłowny tekst pow. rozporządzenia podajemy poniżej.

Na podstawie art. 410 pkt. 5 oraz art. 416 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16 lutego 1928 o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. Nr. 23, poz. 202) w brzmieniu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 405), zarządzam, co następuje:

§ 1. Koszty zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów komunikacyjnych, jak: nawierzchnia szosowana, z kamienia polnego itp., na nawierzchnię trwałą z ulepszonego materiału, jak: kosko, klinkier, beton, asfalt itp., **mogą być przekładane na właścicieli** działek, położonych przy tych ulicach i placach, na zasadach, jakie będą stosowane przy przekładaniu kosztów pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych (art. 174 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli w brzmieniu ustawy z dnia 14. lipca 1936) z zachowaniem przepisów rozporządzenia Min. Spraw Wewn. z dn. 10 czerwca 1937 o zwolnieniu od obowiązku ponoszenia kosztów urządzenia ulic i placów oraz zmniejszeniu i odroczeniu uiszczenia wpłat z tego tytułu (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 351) oraz przepisów niżej podanych.

§ 2. (1) Koszty, określone w § 1, mogą być przekładane:

a) w mieście stołecznym Warszawie w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, oraz w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — gdy chodzi o ulice i place komunikacyjne, które uznane zostaną za nieprzeznaczone wyłącznie dla dojazdu i dojścia do działek budowlanych, przy nich położonych, uchwałą organu stanowiącego gminy, powziętą na podstawie art. 174 ust. 2 rozp. 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) w brzmieiu ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 405) i zatwierdzoną przez rządową władzę nadzorczą;

b) w miastach, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, — gdy chodzi o ulice i place komunikacyjne, biegnące szlakiem dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, lub ulice i place, uznane za główne arterie komunikacyjne w zatwierdzonym ogólnym planie zabudowania, a w braku tego planu, uchwałą organu stanowiącego gminy, określoną wyżej w pkt. a).

(2) Gdy nie zachodzą warunki, określone wyżej w ust. (1), koszty zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów komunikacyjnych mogą być przekładane na właścicieli działek, przyległych do tych ulic i placów, tylko wów czas, gdy na takie przełożenie wyrażą zgodę właściciele, których działki łącznie posiadają co najmniej połowę frontu obu stron ulicy lub pewnego jej odcinka.

§ 3. (1) Przez koszty urządzenia ulepszonej nawierzchni należy rozumieć koszty usunięcia nawierzchni istniejącej i koszty budowy nowej nawierzchni.

(2) Koszty urządzenia nawierzchni istniejącej, podlegającej usunięciu, gdy nawierzchnia ta została urządzona w okresie trzech lat przed przystąpieniem do jej zamiany na ulepszoną, oblicza się według wydatków, rzeczywiście poniesionych przy jej urządzeniu, gdy zaś od jej urządzenia do zamiany minęło powyżej 3 lat, — według cen, istniejących w czasie zamiany nawierzchni.

§ 4. Z tytułu zamierzonej zamiany nawierzchni trwałej lub utrwalonej na nawierzchnię ulepszoną nie mogą być pobierane zaliczki na rzecz gminy.

§ 5. Płatność kwot, przypadających gminie od poszczególnych właścicieli działek z tytułu zamiany nawierzchni ulic i placów na ulepszoną, **powinna być na żądanie tych właścicieli rozłożona na raty miesięczne co najmniej na okres dwuletni od daty doręczenia nakazu płatniczego.**

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych:
SŁAWOJ-SKŁADKOWSKI

Rozkładanie na raty i odraczanie zaległości podatkowych

Na mocy przepisów ostatniego rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej Izba Skarbowa może rozkładać na raty spłatę należności podatkowych i grzywien do kwoty 100 tys. złotych bez ograniczenia czasu, do kwoty zaś 250 tys. zł. na okres czasu nieprzekraczający trzech lat, oraz odraczać należności podatkowe i grzywny do kwoty 250 tys. zł. na okres czasu nieprzekraczający 12 miesięcy.

Niezależnie od tego Izba Skarbowa ma prawo umarzać poszczególnym płatnikom w ciągu tego samego okresu budżetowego zaległości w podatkach i grzywnach do kwoty 25 tys. zł., oraz narosłe odsetki — bez względu na ich wysokość.

Urząd Skarbowy ma prawo rozkładać na raty spłatę należności podatkowych i grzywien do kwoty 25 tys. zł.— na okres czasu nieprzekraczający dwóch lat, do kwoty zaś 50 tys. zł. najwyżej na 1 rok.

Odraczanie płatności podatkowych przez urzędy skarbowe może nastąpić do wysokości 50 tys. zł. i to najwyżej na przeciąg 6-ciu miesięcy.

Poza tym urzędy skarbowe uprawnione są do umarzania poszczególnym płatnikom w ciągu tego samego okresu budżetowego: zaległości w podatkach i grzywnach do kwoty 500 zł., oraz odsetek do tej samej wysokości 500 zł.

Sprawa ulg dla nowowznoszonych budowli

Kwestia ulg podatkowych dla nowowznoszonych budowli, będąca przedmiotem długotrwałych roztrząsań w sferach rządowych, dotychczas nie jest przesądzona i ostateczny projekt jeszcze się nie skrystalizował.

Narazie ustalić można jedynie pewne zasady, które będą podstawą projektowanych zmian ustawy.

Zwolnienie przez lat 15 domów od podatku dochodowego i od nieruchomości prawdopodobnie nie zstanie cofnięte. Nie są jednak wykluczone pewne ustępstwa na korzyść samorządów miejskich np. w tej postaci, iż pełne zwolnienie będzie obowiązywało przez pierwsze 5 lat i będzie później co 5 lat likwidowane o ⅓.

Modyfikacji ma ulec prawo do potrącenia z dochodu kosztów budowy. Zmiana polegać ma na tym, że potrącenie nie będzie wpływać na wysokość stopy podatkowej, podobnie jak to się dzieje przy ulgach dla nabywców samochodów. Możliwe jest także ograniczenie tej ulgi do pewnych rejonów, poza tym przewiduje się zastosowanie jej tylko dla budujących domy o mieszkaniach do 3 izb.

Domy rozpoczęte w roku 1937 będą jeszcze w całej pełni korzystały z dotych czasowych ulg.

(Ł. Głos Obyw. Nr. 8).

Z orzecznictwa w sprawach podatkowych

Uchylenie wymiaru z powodu braku obowiązku podatkowego pociąga za sobą umorzenie kosztów egzekucyjnych.

Niejeden z płatników podatkowych doświadczył na sobie rozpowszechnionej praktyki organów egzekucyjnych polegającej na ściąganiu kosztów egzekucyjnych nawet wtedy, gdy były dowody, że zaległość podatkowa nie istniała.

Spory wywoływała też kwestia należności kosztów egzekucyjnych w wypadkach przymusowego ściągania podatku, w następstwie na skutek wniesionego od wołania, umorzonego z powodu braku obowiązku podatkowego. Mimo bowiem uchylenia wymiaru, władze nie umarzały kosztów egzekucyjnych, dopatrując się uzasadnienia takiego stanowiska w zasadzie prawnej, że odwołanie nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku.

Obecnie sprawę tę wyjaśnił definitywnie Najwyższy Trybunał Administracyjny stwierdzając w wyroku z dnia 10 lutego 1937 (L. rej. 9854/34), że umorzenie należności podatkowej z tytułu braku obowiązku podatkowego obejmuje z samego prawa wszystkie należności uboczne (a więc także koszty egzekucyjne) związane z tą należnością.

—§—

Władzy wymiarowej nie przysługuje prawo kwestionowania celowości czynionych przez płatników wydatków.

Podatnicy spotykali się często przy składaniu zeznań o dochodzie z kwestionowaniem przez władze wymiarowe celowości poniesionych przez podatników wydatków, które w myśl obowiązujących postanowień potrącalne są z dochodu, podlegającego opodatkowaniu. Tak zdarzył się charakterystyczny wypadek, że władze skarbowe zakwestionowały celowość wydatku poniesionego na kupno samochodu, motywując to tym, że przedsiębiorstwo miało swą siedzibę niedaleko stacji kolejowej i miało możność załatwiania swych spraw w drodze telefonicznej.

Powyższe stanowisko władz, kwestionujące swobodne uznanie przez przedsiębiorstwo celowości swych wydatków, nie ostało się w krytyce N. T. A., który rozstrzygnął wyrokiem z dnia 6 marca 1935 L. Rej. 5262/32, że władzom wymiarowym nie przysługuje takie ustawowe uprawnienie. (Ł. Głos Obyw. Nr. 51)

—§—

PRZEZNACZENIE BUDYNKU A ULGI W PODATKU DOCHODOWYM Z TYTUŁU NOWOWZNOSZONYCH BUDOWLI

Przepisy o ulgach dla nowowznoszonych budowli przewidują daleko idące ulgi w podatku dochodowym dla budynków z przeznaczenia mieszkalnych. Wyłonił się spór, czy z ulg tych korzysta budynek, projektowany jako mieszkalny a następnie w trakcie budowy przystosowany dla użytku biurowego.

Konkretną taką sprawę rozpatrywał ostatnio Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Pewien właściciel nieruchomości w Łucku budował w 1926 r. dom jednopiętrowy, przeznaczony według planu na cele mieszkalne i w czasie, gdy budowla ta znajdowała się w stanie surowym (będąc już pokryta dachem), zawarł on umowę notarialną z Dyrekcją Poczt i Telegrafów w Lublinie co do wydzierżawienia i dalszej zabudowy swojej posesji. Jak wynika z tej umowy zobowiązał się on w szczególności nadbudować drugie piętro w powyższym domu i w ogóle dostosować całość posesji pod względem budowlanym do potrzeb Urzędu Pocztowo-Telegraficznego — w sposób ustalony w wymienionej umowie. Kwestią sporną było, czy uważać adaptację wzgl. zmiany budowlane, dokonane na skutek umowy z pocztą, za nie pozbawiające budynku cech budynku, przeznaczonego na cele mieszkalne.

Najwyższy Trybunał Administracyjny stanął na stanowisku, iż budynek stracił cechy mieszkalne. Wprawdzie samo czasowe użytkowanie budynku na urząd nie przesądza jeszcze o jego charakterze jako budynku mieszkalnego, ale w danym wypadku zachodzi inna jeszcze okoliczność — techniczno - budowlanego dostosowania budynku do użytkowania przez urząd — i to już z góry w trakcie jego budowy.

W szczególności według tejże umowy względnie przewidzianego w niej planu, budynek został zaopatrzony m. in. w holle dla publiczności, żelazobetonowe pomieszczenia magazynów pocztowych i skarbców, specjalnie skonstruowane rozmównice celkowe, urządzenia zabezpieczające przed włamaniem (jak żelazne drzwi, kraty, rolety).

Sama okoliczność, iż budynek (wzgl. jego część) nadaje się do zamieszkania, jest obojętna z punktu widzenia budynku, „przeznaczonego na cele mieszkalne" — albowiem w zasadzie, zależnie od okoliczności, każdy budynek może nadawać się na mieszkania, podczas gdy wg. sensu § 32 rozporządzenia z 3 listopada 1927 r. wyżej przytoczone pojęcie ma określić pewną poszczególną kategorię budynków.

Nie ma też dla sprawy znaczenia okoliczność, że drugie piętro domu obejmuje m. in. „mieszkanie, zajęte przez Dyrektora Urzędu Pocztowego w Łucku".

Warunek przeznaczenia budynku na cele mieszkalne (jako warunek ulg podatkowych) musi podlegać ocenie według momentu powstania prawa do tych ulg, czyli według momentu ukończenia budowy.

—§—

Z orzecznictwa w sprawach najmu

Eksmisja lokatora z powodu niezapłacenia komornego nie jest uwarunkowana nieuiszczeniem pełnych 2-ch rat komornego.

Wypuszczający w najem może zasadnie i skutecznie żądać rozwiązania umowy i wyrugowania lokatora, gdy ten nie uiściwszy w całości lub w części jednej raty komornego, po nadejściu następnego terminu płatności nie zapłacił ani zaległości z okresu poprzedniego, ani nowej raty. (13/10 1926 C. I. 250/26). Zb. Urz. Nr. 150/1926.

—§—

Mieszkania dozorców domowych.

Mieszkania, stanowiące uposażenie służbowe dozorców domowych, nie podlegają przepisom ustawy o ochronie lokatorów, nawet w przypadku, gdy dozorca przed objęciem stanowiska korzystał z tego mieszkania w charakterze lokatora. (28. VIII. 1930 C. I. 781/30). R. P. E. strona 192/31 r. — Również przepisy ustawy o ochronie lokatorów o moratorium mieszkaniowym nie stosują się do mieszkań służbowych dozorców domowych. (30. VIII. 1930 R. 446/30 R.). (Zb. urz. Nr. 156/30 r.)

—§—

Nie używanie przez lokatora przedmiotu najmu.

Lokator gwałci umowę i godzi w jeden z istotnych jej warunków, gdy przedmiotu najmu wcale **nie używa**, jest to bowiem równoznaczne z użyciem lokalu na cel, na który nie był przeznaczony i który jest sprzeczny z intencją stron, w umowie ujawnioną, stwierdzenie więc tego uchybienia może spowodować stosownie do okoliczności rozwiązanie najmu. (Zb. urz. Nr. 183/1923 r.).

—§—

Odstąpienie przez lokatora praw najmu osobie trzeciej.

Ważną przyczynę wypowiedzenie najmu według ustawy o ochronie lokatorów stanowi nie tylko opuszczenie lokalu przez dotychczasowego lokatora, na rzecz jego zastępcy bez zgody wynajmującego, lecz także samo odstąpienie praw najmu w całości 3-ciej osobie bez zgody wynajmującego. — Odstąpienie przez lokatora praw z umowy najmu bez zgody wynajmującego 3-ciej osobie stanowi ważną przyczynę rozwiązania najmu (wypowiedzenia), chociażby ta osoba trzecia przez dłuższy czas korzystała z danego lokalu za wiedzą wynajmującego, jeżeli tylko z zachowania się wynajmującego wynika, że on zmiany tej nigdy nie zaaprobował, ani wyraźnie, ani milcząco. (30. XI. 1936 C. II. 1862/35. Zb. urz. Nr. 254/36).

—§—

Czy lokator jest uprawniony do dokonywania własnowolnie napraw pilnych?

Lokator nie jest uprawniony do dokonywania własnowolnie napraw bez wiedzy wypuszczającego w najem, nawet gdyby to były roboty pilne. Dopiero wtedy, gdy zawiadomiony o potrzebie napraw, wypuszczający w najem napraw nie dokonywa, a naprawy były pilne i nieodzowne, może lokator bez uprzedniego wyjednywania wyroku sądowego dokonać koniecznych napraw i zaliczyć po niesione z tego tytułu wydatki na poczet komornego. (I. X. 1935 C. I. 315/35. G. W. Nr. 13/1936 r. str. 197).

Wynajęcie lokalu przez właściciela domu nie pozbawia go praw wypływających z tytułu jego własności do wymienionego lokalu, a tym samym uzasadnia prawo właściciela do każdorazowego nawet osobistego sprawdzenia stanu w jakim się wynajęty lokal znajduje, oraz do samoistnej oceny, czy jakaś naprawa w wynajętym lokalu jest konieczna. (23. XI. 1934. C. II. 1781/34. Zb. urz. Nr. 212/1935 r.

—§—

Podstawowe komorne.

Przy ustaleniu podstawowego komornego **nie bierze się pod uwagę** okoliczności, skutkujących zmniejszenie wartości czynszowej pomieszczenia, jakie w czerwcu 1914 r. jeszcze nie istniały. (25. I. 1934. Rw. 3202/33/O. S. P. Nr. IV. z r. 1934.

—§—

Skuteczność upomnienia o zapłatę komornego nie doręczonego do rąk lokatora.

Do skuteczności upomnienia lokatora o zapłatę zaległego komornego **wystarcza** doręczenie upomnienia do rąk żony lokatora. (C. III. 3/10 1928 Rw. 1753/28. P. P. A. 62/29.

Upomnienie o komorne jest skuteczne bez względu na to czy upomnienie to nastąpiło przy zapadłości każdej z tych rat z osobna, czy przy zapadłości takich 2 rat komornego naraz. (1/10 1930. C. III. Rw. 1562/30/Zb. Urz. 197/30.

—§—

O ZWROT ODSTĘPNEGO

Po wprowadzeniu lokator zażądał od swego poprzednika zwrotu wpłaconego mu odstępnego. Umowa była sformowaną w ten sposób, że określona przez obie strony kwota przedstawiała się, jako równowartość kosztów ostatniego remontu mieszkania.

Z mocy art. 10 ustawy o ochronie lokatorów — pisał w swym pozwie lokator — nieważne są wszelkie umowy, dotyczące świadczeń pieniężnych za opuszczenie mieszkania.

Z drugiej strony pozwany bronił się tym, że otrzymana kwota nie stanowiła odstępnego, lecz zwrot nakładów na wyremontowanie mieszkania.

Sąd Najwyższy orzekł, że wydatki na wyremontowanie mieszkania nie należą do tego rodzaju nakładów, które lokator mógłby wycofać przy opuszczeniu mieszkania. Taki zwrot nakładów należy traktować, jako odstępne niedozwolone przez Ustawę o ochronie lokatorów i wobec tego podlegające zwrotowi.

W myśl tego orzeczenia nieważna jest umowa, której mocą nowy lokator wpłacił poprzedniemu pewną kwotę, jako zwrot kosztów remontu mieszkania. (Nr. spr. S. N. C. I. 250/36).

(Miasto P. Nr. 30).

Z działalności Towarzystwa

W ostatnich tygodniach Tawarzystwo nasze interweniowało w następujących sprawach:

W sprawie nie potrącania podatku wodociągowego od podstawy wymiaru dla podatku od nieruchomości interweniowała delegacja Towarzystwa u Dyr. Izby Skarbowej Dr. Tomkiewicza.

Uprzednio został w tej sprawie wysłany łącznie z Towarzystwem Katolickim memoriał do Mni. Skarbu.

W sprawie obniżenia stopy procentowej od pożyczek w K. K. O. w związku z obniżeniem stopy procentowej od wkładów i lokat pieniężnych, interweniowano w Dyr. K. K. O. m. Krakowa, oraz w dyrekcji K. K. O. pow. Krakowskiego, i wysłano memoriał do Min. Skarbu.

W sprawie rekonwersji pożyczek dolarowych wekslowych skonwertowanych na pożyczki hipoteczne złotowe po kursie 8.90 wzgl. kursie średnim, wystosowano memoriał do Ministra Skarbu.

W sprawie ustawowej obniżki komornego, moratorium dla bezrobotnych, oraz sukcesywnego zniesienia ustawy o ochronie lokatorów wysłano memoriały do Premiera, oraz ministrów Opieki Społecznej i Sprawiedliwości.

Zwalnianie nieruchomości z pod obciążenia hipotecznego zaległościami podatkowymi oraz ustępowanie pierwszeństwa hipotecznego

Okólnikiem LD V 4471/37 Ministerstwo Skarbu zniosło obowiązek przedkładania do decyzji Ministerstwa wniosków w sprawach zwolnienia części nieruchomości, albo jednej, lub kilku z pośród większej ilości nieruchomości z pod obciążenia hipotecznego zaległościami podatkowymi na rzecz Skarbu bez uprzedniej wpłaty zabezpieczonej sumy, jak również w sprawach ustąpienia pierwszeństwa hipotecznego dla pożyczek zaciąganych przez płatników — w przypadkach, gdy suma zabezpieczonych zaległości podatkowych przewyższa kwotę 50 tys. zł. W związku z powyższym, dyrektorzy Izb Skarbowych decydować będą odtąd w powyższych sprawach we własnym zakresie bez ograniczenia co do wysokości sumy zabezpieczonych zaległości podatkowych i kierować będą sprawy też bezpośrednio do właściwych urzędów Prokuratorii Generalnej. Równocześnie Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że zadanie Prokuratorii Generalnej — jeśli chodzi o załatwienie wniosków Izb Skarbowych w sprawie ustępowania pierwszeństwa lub zwalniania z pod obciążenia hipotecznego — nie ogranicza się tylko do załatwienia niezbędnych formalności prawnych, lecz, że Prokuratoria powołana jest również do opiniowania, czy uwzględnienia wniosku Izby z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, lub nasuwające się wątpliwości bądź przeszkody natury prawnej nie narazi na szkodę Skarbu Państwa. W związku z powyższym, przed otrzymaniem odpowiedzi Prokuratorii w sprawie wniosków należy wstrzymać się z udzieleniem petentom jakichkolwiek informacyj co do sposobu załatwienia złożonych przez nich podań. W wyjątkowych przypadkach, które ze względu na interes Skarbu Państwa lub petenta wymagają natychmiastowego załatwienia, a których przychylne załatwienie podania o zwolnieniu z pod obciążenia hipotecznego lub o ustąpienie pierwszeństwa nie nasuwa wątpliwości, suma zaś zabezpieczonych hipotecznie zaległości podatkowych nie przekracza kwoty 50 tys. zł., mogą Izby Skarbowe zaniechać zwracania się z wnioskiem do Prokutorii i załatwić odnośne czynności hipoteczne we własnym zakresie.

(Gł. H. Nr. 154).

O wymiarze podatku lokalowego

Powstała kwestia czy urząd skarbowy może uznać dwa lokale złożone z 2 pokojów z kuchnią każdy za jeden większy lokal na tej podstawie, że mieszkania te są połączone drzwiami i wymierzyć w związku z tym podatek lokalowy w skali 12 proc. zamiast jak dotychczas 8 proc. Wyjaśnia się w tej sprawie, iż o ile dwa mieszkania posiadają odrębne numery porządkowe i zajęte są przez różnych lokatorów głównych, przy czym każde z tych mieszkań stanowi całość samą w sobie (co wynika z faktu, że każdy lokal ma oddzielną kuchnię) to istnienie drzwi łączących te mieszkania nie uzasadnia uznania ich za jeden lokal. W wypadku podwyższenia wymiaru należy odwołać się do izby skarbowej, żądając powołania biegłego dla oceny spornych okoliczności. (Prz. Kup. Nr. 24).

Komunikaty:

Tegoroczny kontygent kredytowy B. G. K. na popieranie zdrowego budownictwa mieszkaniowego, zwiększony ostatnio o 15 milionów złotych, a więc kredyt budowlany w kwocie ok. 40 milj. zł. rocz nie będzie utrzymany w okresie najbliższych 3 lat.

* * *

Jak donoszą, w najbliższej przyszłości odbędzie się posiedzenie zarządu Związku Miast w sprawie ponowienia akcji w kierunku wprowadzenia dodatku do podatku dochodowego na cele samorządów.

* * *

Przypominamy, że zgodnie z art. 26 ustawy o Funduszu Pracy opłaty od czynszu dzierżawnego osiągniętego z najmu mieszkań lub budynków w całości lub części, nie zależnie od ich przeznaczenia użytkowego, pobiera się w wysokości 0.5% kwoty odpowiadającej sumie **każdorazowo wpłacanego czynszu.** Opłatom na Fundusz Pracy nie podega komorne z mieszkań jedno- i dwu-izbowych (t. j. jedno pokojowe bez kuchni lub z kuchnią).

* * *

W najbliższych dniach odbędzie się staraniem naszego Towarzystwa wieczór informacyjny. Termin, miejsce oraz przedmiot zostanie podany Szan. Członkom do wiadomości w prasie codziennej.

* * *

Każdy z Członków Towarzystwa korzystać może z bezpłatnych PORAD PRAWNYCH we wszystkich sprawach swej realności w biurze Towarzystwa Właścicieli Realności W. Krakowa, ul. św. Marka 20, I. p. od 4—6 popołudniu.

„NEODUR” Nowoczesna emalia syntentyczna

do mebli, drzwi, okien i t. p.

tania
wydajna
łatwa w użyciu !!

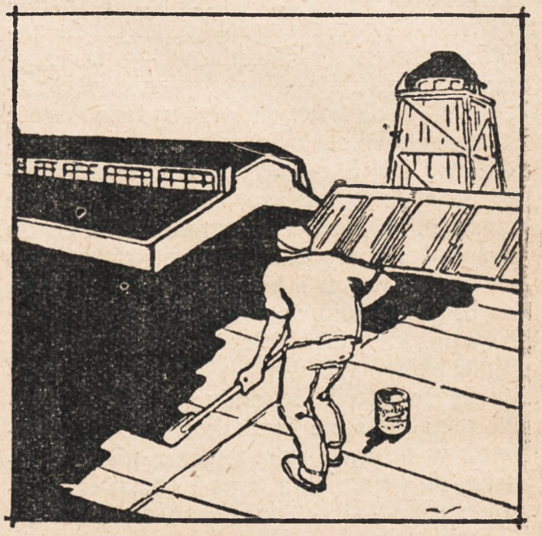
„CENTROFARB“
Kraków, BRACKA 11. - Tel. 117-63.

Jak chronić dachy przed naprawkami?

Jedynym doskonałym sposobem ochrony dachów i murów przed zaciekami, to KONSERWACJA „GUMATEKTEM“ materiałem SZCZELNIE I TRWALE PRZYLEGAJĄCYM DO KAŻDEGO PODŁOŻA.

Tylko „GUMATEKT“ daje gwarancję należytej szczelności i długiej trwałości, albowiem „GUMATEKT“ JEST ZUPEŁNIE ODPORNY NA WSZYSTKIE WPŁYWY ATMOSFERYCZNE I CHEMICZNE.

Najbardziej zniszczone i podziurawione pokrycie dachowe (blaszane, papowe, betonowe lub inne) po jednorazowym zakonserwowaniu „GUMATEKTEM“ staje się zupełnie szczelne.

Pamiętajcie że:

1. jeden złoty wydany na „GUMATEKT“ oszczędzi Wam dziesiątki złotych i uchroni przed kłopotami związanymi z ustawiczną naprawą dachów.
2. konserwowanie dachów innemi podobnymi materiałami, to zmarnowany wydatek!
3. wystrzegać się należy bezwartościowych naśladownictw, wprowadzających odbiorców w błąd podobną nazwą.
4. „GUMATEKT“ jest materiałem patentowanym (Nr. 24.926 Urz. Patent.) i posiada uwidoczniony niżej znak ochronny!
5. za trwałość i szczelność obiektów zakonserwowanych „GUMATEKTEM“ dajemy wieloletnią gwarancję.
6. „GUMATEKT“ jest preparatem BEZ ZAWARTOŚCI TERU; obecność teru w smarach dachowych, powoduje szybkie niszczenie pokrycia dachowego.

Żądajcie dziś jeszcze BEZPŁATNYCH POMIARÓW I OGLĘDZIN oraz BEZPŁATNEJ OFERTY od firmy:

ZNAK OCHRONNY

„GUMATEKT”

SPÓŁKA Z O. O.

KRAKÓW, GOŁĘBIA 2, (róg Brackiej). TEL. 143-45

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD POGRZEBOWY

„CONCORDIA”

JAN WOLNY

Kraków, Pl. Szczepański 2 — Telefon 103-31

Urządza pogrzeby od najskromniejszych do najwspanialszych. ● Przeprowadza ekshumację w kraju i zagranicą.

PRZEWÓZ ZWŁOK WŁASNYMI SAMOCHODAMI.

Wydawca: Towarzystwo Właścicieli Realności Wielkiego Krakowa w Krakowie. Red. odp. Dr. Leon Geldwerth.

Drukarnia M. Lenkowicza, Kraków, Meiselsa 4.